

DE BEWEGING VAN '80 SPREEKT:

Manifest van de Beweging van '80.
Nijmegen, 1979 (2^e druk).

VOORWOORD.

"De ideologieën van de late 70er jaren werden beheerst door kultuurpessimisme en autoriteitsgeloof, door een zinloosheid die velen vroegtijdig verlamde, door vervreemding, die alle facetten van het leven beheerste. De mensen hadden het gevoel eigenlijk geleefd te worden, ze horkenden de wereld om zich heen niet meer als door hen meebepaald; hun idealen hoorden blijkbaar niet meer bij deze wereld. Men had allang niet meer het gevoel dat men z'n eigen geschiedenis kon meebepalen.

Tegen die wereld verzetten de '80ers zich, maar ook tegen het pessimisme van hun tijdgenoten en tegen het ongeloof aan de waarde van hun eigen inbreng. Brutaalweg eisten ze hun eigen geschiedenis weer op en dit niet alleen in figuurlijke maar ook in letterlijke zin: ze riepen de '80er jaren uit tot hún decennium!"

Het moge de onvoorbereide lezer vreemd in de oren klinken, maar het zou ons niet verbazen als over enige decennia de schoolboeken het hoofdstuk "De Beweging van '80" met een dergelijk citaat zouden aanvangen. Zo ver gaat onze vermetelheid zelfs dat wij zelfverzekerd durven zeggen: we verwachten eigenlijk niet anders.

De Beweging van '80.

KORTE VOORGESCHIEDENIS.

De Beweging van '80 werd in oktober 1978 door ons opgericht, d.i. door een groep jonge mensen die tot dan toe ieder op hun eigen houtje bezig waren op het gebied van muziek, toneel, literatuur etc., kortom in het zgn. kulturele vlak. Wij doen dit niet voor ons beroep; maar dat betekent niet dat het "maar" hobby is: het is voor ons niet eenvoudigweg bijzaak, integendeel!

We noemden onszelf een beweging toen we ontdekten dat al die private uitingen een aantal gemeenschappelijke kenmerken hadden die bij anderen niet te vinden waren. Waarin die overeenkomsten precies zaten en hoever ze gingen was nog niet te zeggen. Al proberend en pratend kwam die "gemeenschappelijkheid" wat beter uit de verf: we noemden dit voorlopig

"tachtiger zijn", omdat:

- de Beweging van 80 wil breken met wat zij het kultuurpessimisme en de sloomheid van de 70er jaren noemt;
- de Beweging van de 80er jaren een decennium met een uitgesproken gezicht wil maken, een tijdperk van verandering en zelfwerkzaamheid.

ALGEMEENE IERLEIDING.

"Breken met het kultuurpessimisme en de sloomheid van de 70er jaren".

Dat betekent dat wij ons keren tegen opvattingen die ontkennen dat handelend optreden in onze eigen geschiedenis überhaupt mogelijk is.

Dat betekent dat wij die lieden hartgrondig vervloeken die beweren dat het uiteindelijk zinloos is om in je omgeving proberen in te grijpen.

Dat betekent dat wij de kachel aanmaken met allen die ons een sombere toekomst als onafwendbaar voorspiegelen.

Zulke tendenzen zijn in menigerlei gedaantes op te sporen. We beperken ons er hier toe om enkele van de meest beruchte aan te duiden. Er zijn mensen die zich weliswaar bezig houden met veranderingen, maar die vinden dat het daarbij in de eerste plaats aankomt op "veranderingen in de diepte". Voorbeelden hiervan zijn theorieën over het in-zichzelf-keren (zoals meditatieve technieken) maar ook opvattingen die zich concentreren op het uitdiepen van relaties in de direkte omgeving (bijv. het hele scala van sensitivity-assertie-en-goci-het-maar-op-mijn-bord-trainingen). Wij vinden dat zulke theorieën op de loop gaan voor de harde, grauwe werkelijkheid: men trekt zich terug in het eigen binnenste, in de (kleine) groep, men vlucht in een natuurlijke, gezonde, desnoods kosmische leefstijl, naar de goeroe etc. (naar het disco-paradijs?).

- Berucht zijn toch de "denkers" die menen dat veranderingen, die ook op de lange duur iets uitmaken, op de een of andere manier van boven af moeten komen (van god, wet/parlement, de partij, ook vanwege de vrije markt/wereld-ekonomie). Hierbij horen ook lieden die ons een autoritairdere toekomst als de enige mogelijkheid voorstellen om de uitwassen van de huidige (kapitalistische) ekonomische (van)orde, zoals energie-, monetaire- enz.-krisis, werkloosheid etc., nog in verantwoorde banen te kunnen leiden.

- Tenslotte wijzen wij op het bestaan van lieden, die weliswaar zeer grondige en bewonderenswaardige analyses produceren, maar bij wie het er wel op uit draait dat werkelijke, essentiële veranderingen altijd elders (overheid, kapitaal) plaats zouden hebben, zonder dat ze de positie/rol van de mensen zelf, van individuen (en dat betekent m.n. van zichzelf) bij hun beschouwingen betrekken.

Tegenover dergelijke tendenzen wil de Beweging van 80 een stroming

vertegenwoordigen die erop uit is, om de eigen geschiedenis te heroveren, de 80ers vinden (beter nog: hebben besloten) dat het opzet ingrijpen in je omgeving wel degelijk een zinvolle bezigheid is.

"Ingrijpen in je omgeving": dat gebeurt bijv. in onze kulturele uitingen. Die vormen nl. geen opsmuk, zijn er niet alleen voor de sier of voor de mooie uurtjes ("goed boek, glas wijn, open haard"), noch vertegenwoordigen ze een hogere, niet-alledaagse waarde, noch zijn ze onontastbare redenen op een of andere manier "byzonder". Ze zijn net zo noodzakelijk en net zo gewoon als de taal die mensen gebruiken.

Wij vinden dat wie zijn ervaringen en meningen (doel-)bewust op een bepaalde manier verwerkt en het resultaat daarvan aan anderen mededeelt, dat die zich daarmee de mogelijkheid schept in zijn omgeving in te grijpen. Het komt natuurlijk aan op die "bepaalde manier".

Dat verwerken nu doen wij in onze kulturele uitingen.

Behalve van verwerken is er sprake van medelen. De 80ers hebben de moed, zo men wil de onbeschoftheid om hun amateuristisch gepriegel (hun kulturele uitingen: wat ze belangrijk vinden en wat ze daarvan gemaakt, herschapen hebben) te verheffen tot "grote kunst", d.w.z. ze zien geen enkele reden om professionele, in allerlei opzichten superieure kultuur bij voorbaat belangrijker te achten dan hun eigen uitingen.

Het nadruk wijzen wij erop dat we onze eigen uitingen niet alleen voor onszelf net zo belangrijk (of belangrijker) vinden als professionele, maar ook voor de omgeving, dat is uiteindelijk "de" maatschappij.

Tot zover deze inleiding.

HANDLEIDING V. OR TACHTIGERS.

Men kultureel-politiek programma.

"Men leeft op deze aarde en wil zich manifesteren". De waarheid van deze stelling wil de Beweging van 80 terugwinnen. Tachtigers willen zichzelf laten gelden, ze laten zich niets zo naar gezegen. Wat ze "vinden", vinden ze belangrijk genoeg om te uiten. Ze nemen het heft nu zelf in handen. Terecht zal hen een brutale houding verweten worden. Tachtigers zijn trouw aan zichzelf en zelfverzekerd gooien ze zich naar buiten. Het duidelijkst gebeurt dit op het kulturele vlak. De 80ers eisen voor zich en voor anderen de ruimte op om eigen maaksels, eigen meningen en wat ze zelf vinden te uiten op een eigen manier. Het is hierbij de "grote kunst" om datgene wat je zelf vindt duidelijk, of in ieder geval overdraagbaar te maken. Het vereist een zekere brutaliteit om jezelf op zo'n manier op de voorgrond te schuiven.

Hieronder zullen we schematisch onze opvattingen weergeven over

de manier waarop een 80er, dus iemand die schept om in te grijpen, te werk gaat. We onderscheiden grófweg 5 fasen, die niet precies onderling afgebakend kunnen worden. Het gaat om de onmisbare eigenschappen van een scheppingsproces, die alle tegelijk werkzaam kunnen zijn.

- 1) De eerste fase is die van de bewustwording. Je gaat je afvragen of de wereld wel zo in elkaar zit als jij voor goed houdt; je wordt je bewust van dingen die je niet ziet zitten, van wat jij belangrijk vindt terwijl het niet door anderen belangrijk gevonden wordt. Wat vanzelfsprekend scheen te zijn, is niet meer zo vanzelfsprekend. In deze fase kom je erachter dat je niet aan je trekken komt; je voelt je vervreemd. (Krijn Strijd zei al in '73: "Psalm 151 voor de meeste mensen: ik zie het niet meer zitten".)
- 2) In het volgende stadium treedt er een duidelijke reactie op: zich afzetten tegen die vervreemding. De mogelijkheden tot verzet worden afgetast en ingeschat. De eerste schuchtere pogingen om zich af te zetten worden proberenderwijs ondernomen.
- 3) De volgende fase is die waarin de 80er in de 80ers gestalte krijgt. Ze gaan de beroving van hun eigen inbreng te lijf, proberen hun eigen geschiedenis weer meester te worden. Die herovering van zichzelf gebeurt door een brutale houding. In de brutaliteit hervinden de 80ers hun subjektiviteit. Wat zijzelf vinden, menen, maken, dat is pas belangrijk. Ze willen hun meningen en maaksels de omgeving in het gezicht slingeren, ze zullen de wereld konfronteren met de brutale vindingen van 80. Ze willen zichzelf laten gelden.
- 4) Nu volgt, haast vanzelfsprekend, het scheppen. De 80ers doen zich daadwerkelijk gelden, ze creëren en konfronteren de wereld met hun scheppingen.
- 5) Door die konfrontatie ontstaat een kontrastervering: de wereld reageert geprikkeld, woedend, verheugd of onverschillig. Die reactie geeft de 80ers aanleiding tot nieuwe inzichten en de cyclus begint weer van voren af aan.

DE BRUTALITEIT.

Wie ons vraagt wat nu het typische, het kenmerkende van de 80ers is, antwoorden we: "Kijk zelf maar!" Vervolgens zullen we eraan toevoegen: "Een brutaliteit". Wat is die brutaliteit, die we ook noemen: radikale onbeschoutheid, houding van continue eruitflatsjingsgezindheid?

De 80ers maken niet de fout om te onderscheiden tussen enerzijds het scheppen, produceren van een kulturele uiting en anderzijds het presenteren, het aan de man/vrouw brengen ervan. Scheppen is voor ons: je tot de wereld richten met de bedoeling in te grijpen in je geschiedenis, d.w.z. bij het scheppen gaat het om communiceren. Onderscheiden tussen creëren en communiceren is flauwekul. Bij het schrijven, zingen etc. zinspelen ze

erop hoe het over komt.

Maar er is meer: T. i. v. iedere uiting heeft iemand bij voorbaat of na een eerste vluchtige kennisneming een bepaalde verwachting, die interpretatie en waardering stuurt. Niemand heeft er moeite mee om een schriftroman te onderscheiden van een "serieuze" roman. We kijken eenvoudig naar de verpakking. Die verpakking is voor ons geen bijzaak: ze is net zo belangrijk als de woorden, strepen, noten die we in onze kulturele uitingen gebruiken. Uitgebreid tot andere uitingen als romans, verstaan we onder verpakking: alles wat gebruikt wordt om een uiting te interpreteren en te waarderen. Verpakking is dus een heel ruim begrip; de verpakking is bijv.: ligt het in een kiosk of in een boekhandel, wordt het besproken door een erkend kritikus of helemaal niet enz. Hierop oefenen wij op onze beurt invloed uit door onze presentatie.

Omdat al onze creaties bedoeld zijn om te communiceren, wordt de presentatie (het aanwenden van alle middelen die gebruikt kunnen worden om interpretatie te beïnvloeden) net zo belangrijk en noodzakelijk als de klanken en beelden die we gebruiken.

Doordat we ons "amateuristisch gepriegel" van de verpakking "grote kunst" voorzien, beïnvloeden we bewust de reactie van onze omgeving. Met een andere verpakking (bijv. "amateuristisch gepriegel", sic!) zou de reactie in elk geval anders zijn geweest, zou de communicatie anders zijn verlopen. En om die communicatie, als mogelijke beïnvloeding van je omgeving, was het ons begonnen.

Bovenstaand voorbeeld toont niet alleen aan hoe presentatie een onlosmakelijk onderdeel is van een (kulturele) uiting, maar ook wat dit inzicht voor de 80ers betekent: de brutaliteit, de wijze waarop ze hun eigen geschiedenis willen heroveren, wordt vruchtbaar, ze wordt de motor van het communicatieproces, van de kulturele uiting. Brutaalweg verheffen ze hun eigen vindingen tot de door hen gewenste waarde, brutalweg duwen ze hun creaties de wereld onder de neus. En zoals we aangevoeld hebben, hiermee grijpen ze in in het communicatieproces, dat zonder de presentatie niet eens zou bestaan. Het eigen karakter van hun kulturele uitingen wordt zichtbaar in de brutale presentatie en die heeft de nodige uitwerking!

Maar ook in een ander opzicht verpt de brutaliteit vruchten af: in de wijze waarop de feiten van de communicatie (bijv. de woorden en structuren van hun verhalen) gerangschikt worden, werkt ze: bij het schrijven, zingen, schilderen zinspelen de 80ers erop hoe het overkomt. Het territorium van de brutaliteit is onbeperkt!

Brutaliteit kunnen we ook verklaren als: wat uit al onze uitingen, zelfs uit heel ons doen en laten gedestilleerd kan worden; de rode draad in alles wat we produceren. Eigenlijk komt het hierop neer: uit ons werk,

uit ons gedrag, uit de manifestatie "Het gezicht van de 30er jaren" kan een konstante afgeleid worden. Deze konstante hebben we genoemd: brutaliteit of radikale onbeschoftheid; en met recht, vinden we:

In de aanhef spreken we van: een houding van continue eruitflatsjingsgezindheid. Wat we daarmee bedoelen is her en der al ter sprake gekomen. Wat we vinden en wat we maken, vinden we belangrijk, de moeite waard om te uiten en de omgeving mee te confronteren. Maar zo'n uiting is nooit af. Ze is weliswaar overwogen naar konfrontatie van die uiting met de wereld geeft ons nieuwe inzichten, die stof en reden tot andere, nieuwe en natuurlijk brutale uitingen leveren.

Overigens, is alleen al het uiten van een "onaffe" schepping, niet ook een brutaliteit?

Tenslotte is brutaliteit ook: een kom-op-werkelijkheid-houding. Wij zoeken geen veilige (schijn)wereld in ons binnenste, wij koesteren ons niet in het gezag van wie of wat dan ook; neen, wij willen de werkelijkheid te lijf gaan! De werkelijkheid, dat zijn niet alleen de dingen en de mensen, maar ook wat de mensen van de dingen vinden. De allerdroefste wereld nog willen we bestormen, veranderen, de brutaalste meningen willen we manifesteren. Simpelweg: wij willen vinden wat we vinden, wij willen de wereld die we willen.

HET TALENT VALT OP Z'N BEK.

Aan het begin van deze eeuw viel de estetik op z'n bek. Veel kunstenaars lieten hun verzet tegen de "burgerlijke" samenleving vergezeld gaan van een stevig verzet tegen de traditionele kunstvormen. Harmonische, esthetisch gave kultuurprodukten werden door hen ervaren als vlag op een modderschuit. De disharmonie die ze beleefden wilden ze uitdrukken en zo doorbraken ze een heilige grens: zolderrommel werd tot kunst verheven. De dadaïsten zijn hiervan een sprekend voorbeeld. Nadat ze het faillissement van onze beschaving hadden gekonkludeerd, besloten ze tot de meest absurde betogingen tegen de bestaande cultuur en beschouwden zich als activisten, strijdend voor een volledige vernieuwing van kunst en maatschappij. De schoonheid had haar aangezicht verbrand.

Vijftig jaar later viel de kunst op z'n bek. Anders gezegd: het hele begrip "kunst" werd geloofchend. Agressiviteit jegens maatschappij en traditie, of eigenlijk: jegens de gevestigde waarden, uitte zich in anti-kunst, spontane kunst, wilde kunst: afval werd op schilderijen geplakt, muziek met lawaai vermengd etc. De kunst werd ontmaskerd als schijnwereld en afgewezen. In de pop-art werden de grenzen van de kunst zelfs zo gerelativeerd, dat ze helemaal verdwenen en het begrip kunst daarbij.

De Beweging van '80 put inspiratie uit deze strijdvaardige traditie. Zij neemt de bijl over. Wij interesseren ons niet voor de "kwaliteit" van een uiting. Het "byzondere" van welk produkt dan ook kan ons gestolen worden; weg met die kwatsj. Is het talent van de schepper de moeite van het overwegen waard, zijn zijn produkten om een onnaspeurbare (maar wel aanwezig geachte) reden interessanter, dan die van de minder bedealde? Neen! (3x). Weg d'r mee! Het talent, noodzakelijke voorwaarde voor kwaliteit, gaat op zijn bek en onder de grond. Wij scheppen alleen nog maar om te communiceren. De enige waarde die onze uitingen hebben is de communicatiewaarde. Niet de beheersing van de vingerspieren, van de stembanden, van retorische techniek etc., niet de kwaliteit van een produkt zal vanaf heden de onderscheidende faktor vormen; nee, slechts de brutaliteit waarmee gezegd, gemaakt, gezongen wordt boeit ons. Alleen de brutale marktsels die ons onder de neus geschoven worden kunnen ons in principe nog boeien. De Beweging van '80 geeft hiermee kultuur zijn allerbreedste betekenis terug. Ze wil haar niet tot randverschijnsel laten verworden, tot een gebied waar slechts de getalenteerde recht van spreken zou hebben en waar de kwaliteit van een produkt bepalend is voor de interpretatie en waardering. Hiermee ontkennen wij geenszins het bestaan van talent: we verwerpen het echter niet des te meer felheid als criterium dan de hand waarvan uitgemakt kan worden wie er recht op heeft zijn uitingen de wereld in te slingeren. De Beweging van '80 verheft nu tot criterium: al wie leeft en zich wil manifesteren.

DE TECHNIEK.

Hoe belangrijk vinden '80ers technieken, stijlmiddelen, vormen in hun scheppingen? antwoord: heel belangrijk en niet de moeite waard!!! - Vanzelfsprekend belangrijk: zonder technieken, vormen bestaan er helemaal geen uitingen. Voor de '80ers zijn technieken zelfs extra belangrijk omdat ze zich bij het hele proces van kreeëren en presenteren voortdurend afvragen: hoe komt het over? Hun brutale scheppingen zijn zó gewild, ze zijn overwogen; omwille van de beoogde communicatie wordt die bepaalde techniek aangewend.

- "Niet de moeite waard", d.w.z. daar maken ze zich geen dikke benen over. Tachtigers nemen voor de voet weg die technieken, vormen en middelen, die zij, brutale apen, geschikt vinden voor hun uitingen: dus voor de communicatie. Vrijheid om technieken te kiezen is voor hen vanzelfsprekend. Bij hen vinden geen moeizame twistgesprekken plaats over welke stijl, welke technieken kenmerkend zouden zijn voor de Beweging van '80. Zij hebben zelfs de vrijheid van vormkeuze nooit vastgesteld: die was bij voorbaat al gegeven. Hun houding t.a.v. vorm/techniek-problemen is onbevangen. Diskussies

over vormkwesties zijn eenvoudig niet hun zaak. Deze onbeschofte vlerken maken zich zonder skrupules meester van wat in hun kraam van pas komt en daarmee basta!

Laat nu niemand denken dat 80ers een afkeer hebben van lieden die zich juist zeer bewust bezig houden met vormelijke experimenten. Tachtigers zijn onbevangen, niet naïef! Nieuwe vormen, nieuwe technieken zorgen immers voor nieuwe mogelijkheden om te communiceren. Daarom wensen zij ook gebruik te maken van nieuw-verworven inzichten van anderen. De 80ers vinden het echter niet hun zaak om echt te gaan speuren naar andere, nog ongekende middelen. Het is leuk als die zich voordoen, maar ze bewust zoeken, nee hoor!

Natuurlijk kan het gebeuren dat zo'n 80er, die onbevangen middelen, die op zijn weg liggen, toepast, bij toeval nieuwe vondsten doet, die weer door anderen (bijv. experimenteerders) opgepakt kunnen worden. Nou, dat is toch prima!

Ieder die experimenteert, die zoekt naar nieuwe vormen en theorieën, weet: er bestaat geen heuristische methode, geen recept om vondsten te doen. Waarom zou de brutale onbevangenheid van de 80ers geen nieuwe inzichten opleveren? Niet dat de 80ers zich om zo'n nieuwigheid nou druk gaan maken, maar het is toch mooi meegenomen!

DE MANIFESTATIE.

Om hun ideeën een vaste vorm te kunnen geven, besloten de 80ers allereerst een (grote) manifestatie te organiseren op 30 en 31 maart 1979 onder het motto "Het gezicht van de 80er jaren". De doelen van deze manifestatie zullen zijn:

- zij die zich 80er voelen of die wij daarvoor aanzien, krijgen de kans zich in een ruimer kader te uiten;
- de 80ers onderling kunnen juist door zo'n manifestatie met elkaars ideeën worden gekonfronteerd en kunnen elkaar stimuleren om tot een duidelijkere en omvattendere formulering te komen van dat "tachtiger zijn";
- voor de buitenwereld zal de manifestatie in zekere zin het startsein van de 80er jaren kunnen zijn, met alle mogelijke gevolgen van dien.

De manifestatie "Het gezicht van de 80er jaren" zal ons inziens op langere termijn een zeer belangrijke gebeurtenis blijken te zijn.

Iedereen die met ons vindt dat in de nevel van de 70er jaren de contouren van 80 zichtbaar worden, iedereen die vindt dat hij/zij het gezicht van de 80er jaren moet gaan meebepalen, roepen wij op zich in deze manifestatie te storten.

Help mee de stilte van de 70er jaren te verbreken! Mindelijk wordt het weer rumoerig in Nederland!

De manifestatie zal gehouden worden op vrijdagavond 30 en zaterdagmiddag/avond 31 maart 1979 in het Creatief Activiteitscentrum Doornroosje, Verlengde Groenestraat 22 te Nijmegen, tel. 080-559887. Het correspondentieadres van de Beweging van 80 is: Hazenkampseweg 285 te Nijmegen.
